

Fysisk smerte hos mennesker med utviklingshemming er fremdeles et understudert område. Både når det gjelder kartlegging, undersøkelse og spesielt behandling eller smertelindring (palliasjon). Gamle myter om at mennesker med utviklingshemming, og kanskje især de som også har autisme, har spesielt «høy smerteterskel» og derfor ikke plages så mye av fysisk smerte, er heldigvis tilbakevist. Denne gruppen har ikke høyere smerteterskel, men mange har ikke et språk for å fortelle om fysisk smerte. Det lille som er av forskning antyder også at pasienter med utviklingshemming som kommer til helsevesenet, får mindre adekvat smertebehandling med legemidler sammenliknet med pasienter i den generelle befolkningen. Det er derfor nødvendig at alle fagpersoner som gir tjenester til mennesker med utviklingshemming har grunnleggende kunnskap om symptomer og behandling av fysisk smerte hos mennesker med utviklingshemming.

Dette temanummeret om fysisk smerte vil kunne bidra til å gi en bedre forståelse av et viktig tema knyttet til livskvalitet hos mennesker med utviklingshemming. Smerte forringer livskvaliteten. Temanummeret omfatter symptomforståelse, kartlegging / utredning og behandling / lindring.

En kort fortelling om «Anders» får avslutte dette forordet. Anders var i 30-årene da jeg ble kjent med ham for en god del år siden. Han bodde i et kommunalt bofellesskap med rutiner og engasjerte tjenesteytere som samarbeidet godt med familien og med spesialisthelsetjenesten i perioder hvor Anders fikk behandling for angst og depresjon. Han viste i perioder mye såkalte atferdsvansker. I årene med alvorlig depresjon hadde Anders sin taleevne blitt kraftig forringet og han fikk også etterhvert vansker med å stå på bena. Da disse vanskene forverret seg slik at han oftere hadde behov for rullestol, ble han grundig undersøkt på sitt lokalsykehus. Det viste seg at han hadde utviklet en auto-immun sykdom, en utvikling som antagelig hadde pågått i flere år. En sykdom som medfører perioder med høyt smertetrykk. Fullt smerteregime ble iverksatt på sykehuset og Anders fikk mye mer hjelp i alle hverdagssituasjoner der han bodde. Etter et par – tre måneder med legemidler for både sykdommen og for smerter forandret Anders seg. Han gjenerobret delvis talespråket og han klarte å bevege seg mer – og ikke minst virket han lagt mer tilfreds.

Trine Lise Bakken

REDAKTØR